

**AMERİKAN BAĞIMSIZ SİNEMASINDA YENİ BİR SOLUK: MUMBLECORE
ALT TÜRÜNÜ FİLMLELERLE ANLAMAK**

*A New Breath in American Independent Cinema: Understanding The Mumblecore
Subgenre Through Movies*

Mustafa Özer Özkantar¹

Makale Bilgisi	Özet
<i>Araştırma Makalesi</i> <i>Gönderilme:</i> 9 Aralık 2024 <i>Kabul:</i> 8 Ocak 2025 <i>Yayın:</i> 25 Şubat 2025 <i>Anahtar kelimeler:</i> Sinema, Amerikan Sineması, Mumblecore	Sinema birçok farklı kültürün sinema anlayışından ilham alan, bunu kendi bünyesinde eriten, dönüştüren, bu yönüyle de sürekli yenilenen, güncellenen ve kendini değiştiren bir sanat dalıdır. Bu bakımdan sinema alışılmış anlatıları bükebilen, yeni sinema anlatılarına kapı aralayabilen ve insanı ve ona dair olan hemen herşeyi kendi perspektifinden sunmayı başarabilen bir tarzı sahiptir. Bu noktada bağımsız film anlayışı, sinemanın sanatsal gücünü öne çıkaran en önemli kollardan biri olarak ifade edilebilir. Kitle sinemasından, Hollywood'un ticari anlayışından ve standart anlatılardan ayrılan, alışılmış sinema kodlarından farklı bu sistem, kendi içerisinde de yeni alt türler üretmekte ve yeni anlatılara zemin hazırlamaktadır. Bu türler içerisinde en bilinenlerden biri Amerikan Bağımsız Sineması bünyesinde kendine yer edinmiş olan Mumblecore alt türüdür. Bu çalışmanın amacı bu yenilikçi alt türün genel özelliklerini ve sinematik prensiplerini filmler üzerinden ortaya koymak ve Mumblecore'un genel yapısını ortaya çıkarmaktır. Bu doğrultuda amaçlı örneklem yoluyla belirlenmiş olan Funny Ha Ha (2002), Hannah Takes the Stairs (2007) ve Nights and Weekends (2008) isimli filmler Mumblecore'a ait özellikler çerçevesinde belirli kategoriler dâhilinde betimsel analiz yoluyla incelenmiştir. Sonuç olarak ismi geçen filmler özelinde Mumblecore yapımların kendilerine has özellikleri olduğu, bu özellikleri ile Hollywood'dan ayrıştığı ve avant-garde sinema zemininde kendine yer edindiği ancak yine de Amerikan kültürünün belirgin kodlarından beslendiği görülmüştür.
Article Information	Abstract
<i>Research Article</i> <i>Received:</i> December 9, 2024 <i>Accepted:</i> January 8, 2025 <i>Published:</i> February 25, 2025 <i>Keywords:</i> Cinema, American Cinema, Mumblecore	Cinema is an art form that draws inspiration from the cinematic understanding of many different cultures, melts and transforms it within its own body, and in this respect, it is constantly renewed, updated and changing itself. In this respect, cinema has a style that can bend conventional narratives, open the door to new cinematic narratives and succeed in presenting human beings and almost everything about them from its own perspective. At this point, the independent film concept can be expressed as one of the most important branches that emphasize the artistic power of cinema. This system, which differs from mass cinema, Hollywood's commercial understanding and standard narratives, and is different from the usual cinematic codes, produces new sub-genres within itself and prepares the ground for new narratives. One of the most well-known of these sub-genres is the Mumblecore sub-genre, which has found its place within American Independent Cinema. The aim of this study is to reveal the general characteristics and cinematic principles of this innovative subgenre through films and to reveal the general structure of Mumblecore. In this direction, the films Funny Ha Ha (2002), Hannah Takes the Stairs (2007) and Nights and Weekends (2008), which were determined through purposive sampling, have been analyzed through descriptive analysis within certain categories within the framework of the characteristics of Mumblecore. As a result, it has been observed that Mumblecore productions have their own characteristics, differentiate themselves from Hollywood with these characteristics and take their place on the ground of avant-garde cinema, but still feed on the distinctive codes of American Culture.

Kaynak/Cite: Özkantar, M. Ö. (2025). Amerikan bağımsız sinemasında yeni bir soluk: Mumblecore alt türünü filmlerle anlamak. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(1), 30-51.

 iThenticate
İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve yayın öncesi intihal taraması yapılmıştır. / This article has been reviewed by at least two reviewers and has been checked for plagiarism before publication.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, ozerozkantar@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9364-5606

GİRİŞ

Sinema, bireylerin deneyimlerini kendine dair yöntemlerle ve kendi imkânları ile yansıtan, bunu gerçekleştirirken birçok alandan beslenen ve bu yönüyle de diğer sanat dallarından ayrılan bir yapıya sahiptir. Sinemanın bu yaklaşımını meydana getiren birçok sinema akımı, farklı ülkelerin kendilerine has sinematik kodları ve bu akımların ve kodların oluşmasına zemin hazırlayan birçok sosyal, kültürel ve ekonomik hadisenin varlığından bahsetmek mümkündür. Bu noktada sinema endüstrisinin belki de en önemli üretim merkezi olarak ifade edilmesi olası olan Amerikan Sinemasına dair ek bir parantez açılması elzem görünmektedir.

Sinemayı ticari bir şekilde ele almasıyla bilinen Hollywood'un yanı sıra, Amerikan Sineması'nın bağımsız sinema ile de güçlü bağları bulunmaktadır. Avant-garde sinema külliyatından beslenen, muhalif, alışılmış Amerikan anlatılarından farklı ve gerçeklikle ilişkisi daha güçlü bağımsız film anlayışına sahip bu yapı, kendi içerisinde de değişen, yenilenen, farklı arayış ve anlayışlarla sinemayı daha katmanlı bir hale taşıyan bir sistem olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla Amerikan Bağımsız Sineması kendine dair bazı alt türler oluşturmakta ve kendi anlatısına farklı bağlamlar katmaktadır (Cantek, 2000, s.57). Yeni Hollywood Sineması ya da Amerikan Bağımsız Sineması çatısı altında farklı isimlerle ifade edilmesi mümkün olan bu yaklaşımlar farklı bir prodüksiyon anlayışı ile şekillenmiş, daha alternatif anlatıları kendisi içerisinde çeşitlendirmiş ve seyirci kuşağını ve onların film izleme deneyimlerini dönüştürmüştür (Tosun, 2022, s.188). Bu cesur ve modern dönüşümün kendi içerisinde de farklı deneysel türlere ilham kaynağı olduğunu iddia etmek mümkündür. Bunlar içerisinde en yenilikçi ve güncel olanının ise Mumblecore alt türü olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır. Kendine has temaları, alışılmışın dışında sinematik kodları ve farklı biçimsel yapısı ve kültürel uzantıları ile Mumblecore yapımlar, Hollywood'dan net şekilde farklılık göstermekte ve sinema evrenine kendine özgü bir yaklaşımla eklemlenmektedir.

Bu çerçevede bu çalışmanın amacı, Mumblecore alt türünü bağımsız sinema çerçevesinde ve Amerikan Bağımsız Sinema gelenekleri bağlamında film örnekleriyle anlamak ve analiz etmek ve ilgili türün temel dinamiklerini ortaya koymaktır. Dolayısıyla ilgili türe ait 3 film kasti örneklem yoluyla seçilmiştir. İsmi geçen filmler sırasıyla *Funny Ha Ha* (2002), *Hannah Takes the Stairs* (2007) ve *Nights and Weekends* isimli yapımlardır. Adı geçen filmlerin belirlenmesinde iki ana faktör rol oynamıştır. Bunlardan ilki, her üç filmin de Mumblecore türüyle özdeş birçok nitelik taşımasıdır. İkinci faktör ise filmlerin kendi içlerinde benzerlik ve ortaklıkların bulunması ve bu benzerliklerin doğrudan Mumblecore türüyle kesişmesidir. Filmlerin ele alınmasında ise betimsel analiz tercih edilmiş, her üç filmde Mumblecore'a ait özellikler belirli gruplar özelinde irdelenmiştir. Bu çalışmanın literatür taraması aşamasında, Mumblecore ile alakalı Türkiye'de yazılmış herhangi bir akademik makaleye ya da master-doktora tezine rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu türe ait yazılmış akademik çerçevedeki ilk yayınlardan birisi olacak olan bu çalışmanın konu ile ilgili gelecekte yazılacak çalışmalara rehberlik edebilme potansiyeli olduğu düşünülmektedir. İlgili çalışmanın analiz bölümünde önce Hollywood ve ticari sinema, avant-garde sinema, bağımsız sinema, Amerikan Bağımsız Sineması gibi kavramlar ele alınmış ve açıklanmış, ardından ise Mumblecore alt türü bu bilgiler ışığında detaylandırılmıştır. Bu noktada, bu yaklaşım ile film çözümlemelerinin kavramsal çerçeve ile uyumlu bir hal alması amaçlanmıştır.

Hollywood ve Ticari Sinema

Hollywood ve ticari sinema, kitlelere ve kitle ve popüler kültüre hitap etmesiyle

bilinmektedir. Hollywood hem Amerika'nın hem de dünya sinemasının merkezi olması nedeniyle film evreninde üretilen çoğu yapımın da odak noktası olarak bilinmektedir. Klişe sinema kalıpları, klasik anlatının merkeze alındığı giriş-gelişme-sonuç formülüne uygun ve katharsis deneyimini önceleyen bu ulusal sinemanın yarattığı yıldız sistemi, günümüzde de halen etkisini sürdürmektedir (Sürücü, 2021, s.14). Amerikan Sineması ele alınırken üzerinde durulması gereken bazı hususlar olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bunlar sırasıyla stüdyo sistemi, tür filmlerinin doğuşu, yapım yasaları ve sansür olgusudur.

Amerika'nın özellikle sinemanın ilk yıllarında film üretim merkezi Chicago ve New York olmuş ancak iklim şartları ve lojistik gibi sebeplerle sinema üretimi Los Angeles'a kaymış ve stüdyo sisteminin ilk adımları da burada atılmıştır. Bu dönemde Büyük Beş olarak adlandırılan beş firma Amerikan Sineması'nın tüm dinamiklerini belirlemekte, tekel bir sistem yaratmakta ve Amerika'daki sinema anlayışını doğrudan kendi çıkarları doğrultusunda belirlemektedir. Bu firmalar Paramount Pictures, Warner Bros., Metro-Goldwyn-Mayer, Twentieth Century Fox ve son olarak RKO Radio Pictures isimli şirketlerdir. Bu şirketler Amerikan Sinemasına dair kurallar oluşturmuş, sistemi tamamen ticari bir düzleme oturtmuş ve sinema dinamiklerinin ticarileşmesinde önemli rol oynamıştır (Schatz, 1988, s.11-12).

Stüdyo sisteminin varlığı tür filmlerinin de inşasında önemli rol oynamıştır. Amerikan Kültürü ve Amerikan politikalarının sürdürülmesi, pekiştirilmesi ve yeniden şekillenmesi noktasında önemli işlevler gösteren tür filmleri, Hollywood sisteminin de en önemli parçalarından biri olarak ifade edilebilir. Şirketlerin dağıtım ve gösterim süreçlerinde izleyici taleplerine yönelik oluşturduğu tür filmleri, ticari anlamda da riskleri azaltan ve kar etme olasılığını arttıran, arz-talep ilişkisini kendine önceleyen yapımlardan oluşmaktaydı (Kırel, 2010, s.249). Western, Bilim Kurgu, Komedi, Dram gibi janrların varlığı yapımcıların sinema ile ilgili kategoriler oluşturabilmesine olanak sağlamış ve her türe ait sinematik ve ticari kodlar oluşturularak kendi içerisinde fabrikasyon ürünler çıkartılması hedeflenmiştir. Böylelikle birçok türün ya da bu türlere dair alt türlerin kendine has özellikleri belirlenmiştir. Bu durum ise popüler sinema anlayışının doğmasını hızlandırmıştır (Crowdus, 1992, s.211). Buna ek olarak, tür sineması yıldız sisteminin de Hollywood filmlerine entegre olmasına ön ayak olmuştur. Filmlerde ünlü film starlarının yer aldığı ve filmlere olan rağbetin bu star oyuncular aracılığıyla arttırıldığı bu yapı, günümüzde hala etkisini sürdürmektedir.

Amerika'nın sinema kültürü içerisindeki en önemli janr ya da tarzlardan birinin Film Noir yani Kara Film olduğunu ifade etmek mümkündür. Özellikle 1940-1960 yılları arasında Hollywood çerçevesinde oldukça popüler olan bu türe ait yapımlar temelde İkinci Dünya Savaşı ve sonrası umutsuzluğu, melankoliyi ve ihaneti kendine esas alan ve Alman Dışavurumcu Sinemadan beslenen suç ve dedektif filmleridir (Öztürk, 2019). Bu filmlerde mekân olarak karanlık sokaklar, dumanlı barlar ve boğucu ofisler tercih edilir; bu mekânlar, karakterlerin ahlaki çelişkilerini ve ruhsal kaoslarını yansıtır. Kendine ait sinematografik yapısı, ışık ve gölgelendirme oyunları, olay örgüsü, özgün karakterlerin varlığı ile Film Noir bu dönemde Amerikan film endüstrisinin en güçlü filmlerinin üretilmesine olanak sağlamıştır. Özellikle kaybeden erkek dedektif kimliği ve cazibesi ile erkeklerin başını döndüren femme fatale kadın kimliği bu filmlerin en önde gelen karakterleridir. İlgili türün esneyebilme ve toplumsal dönüşümlere açık bir yapıda olması ise bu türün Neo-Noir yani Yeni Kara Film olarak günümüze kadar ulaşmasını olanaklı hale getirmiştir (Bozkurt Avcı, 2022, s.246).

Amerika'nın sinema politikaları ve sansür kavramına yönelik yaklaşımı da Hollywood dinamiklerinin oluşmasında önemli rol oynamıştır. Amerikan Sineması, sinemanın ilk icadından bu yana sinemayı kültürel bir bağlam olarak da görmüş ve Amerikan kültürünü pazarlama ve Amerikan milliyetçiliğini ortaya koymada sinemadan doğrudan beslenmiş ve sinema politikalarını da doğrudan ülke çıkarlarına yönelik bir perspektifle şekillendirmiştir (Hıdıroğlu, 2019, s.10). Sansür kavramı da ülkenin siyasi ve politik düzlemi içerisinde hareket eden bir olgu olarak tanımlanabilir ve Hollywood'un sansür ile olan bağı bu sistem çerçevesinde ele alınmalıdır. Hollywood 1930-1960 yılları arasında Hays Yasaları olarak bilinen ve Hollywood özelinde belirli temalara sınırlar koyan kanunlardır. Cinsellik, şiddet, din eleştirisi, erotizm gibi kavramlar dönemin muhafazakâr ideolojisi tarafından rahatsız edici bulunmuş ve sansür yasaları gereği belirli kriterlere bağlanmıştır. Böylelikle Hollywood tam anlamıyla bir kitle sinemasına evrilmiş, belirli sınırlarla çevrelenmiş ve stüdyo sistemi ve hükümet kontrolü çerçevesinde bir bağlamda üretimlerine devam etmiştir (Onat, 2022, s.3). Bu çerçevede Hollywood, ticari sinema anlayışının genel hatlarını ortaya koymuş ve sinemanın sanatsal boyutunun dışında endüstriyel bir yanının da olmasına zemin oluşturmuştur.

Ticari sinema, kültür endüstrisinin bir çıktısı olarak ele alınmaya uygun bir kavramdır. Ticari sinema, büyük kitlelere hitap etmeyi ve kar elde etmeyi amaçlayan bir sanat dalı olarak öne çıkar. Theodor W. Adorno ve Max Horkheimer gibi Frankfurt Okulu düşünürleri, bu tür sinemayı eleştirel teori kapsamında ele almış ve ticari sinemanın kültür endüstrisinin bir uzantısı olduğunu ileri sürmüştür. Kültür endüstrisi, bu bağlamda, sanatın ve kültürel ürünlerin ticarileşmesi ile standartlaşmasını ifade eden bir kavram olarak öne çıkar (Yaylagül, 2006, s.89).

Adorno ve Horkheimer (2002) 1944'te yayımladıkları *Aydınlanmanın Diyalektiği* adlı eserlerinde, ticari sinemanın kapitalist sistemin bir ideolojik aygıtı olduğunu dile getirmiştir. Bu eleştirilerinde, ticari sinemanın izleyiciyi edilgenleştirdiğini ve eleştirel düşünme becerilerini zayıflattığını belirtmişlerdir. Özellikle Hollywood gibi büyük sinema endüstrisi merkezlerinde üretilen filmlerin, çoğunlukla klişe hikâye yapıları, basmakalıp karakterler ve olumlu sonlarla donatıldığına dikkat çekmişlerdir. Bu özelliklerin, bireysel yaratıcılığı körelttiği ve izleyiciyi yalnızca bir tüketici haline getirdiği iddia edilmiştir (Şahin, 2021, s.352).

Frankfurt Okulu düşüncesine göre, ticari sinema yalnızca eğlence sağlamaz; aynı zamanda mevcut toplumsal düzeni eleştiriden muaf tutarak bu düzenin devamlılığını pekiştirir. Adorno, bu tür filmlerin izleyiciyi yalnızca tatmin etmekle kalmayıp, toplumsal gerçeklikleri sorgulama potansiyelini de ortadan kaldırdığını savunur. Horkheimer ise, ticari sinemanın özgün sanatsal bir ifade biçimi olmaktan çok, kitlesel manipülasyon ve kontrol aracı olarak işlev gördüğüne vurgu yapar. Bu nedenle ticari sinema, Frankfurt Okulu'nun perspektifinden bakıldığında, bireyselliğin bastırılması ve eleştirel potansiyelin köreltilmesi üzerinden kapitalist toplumun ideolojik yapısını sürdüren bir araç olarak değerlendirilir (Aktaran Yaylagül, 2006, s.101). Bu eleştiriler, özellikle günümüz dijital platformları ve global sinema endüstrisinin işleyişi bağlamında güncelliğini korumaktadır. Bu durumu pekiştiren en önemli örnekler süper kahraman filmleri olarak ifade edilebilir. *Superman, Spiderman, Batman, Hulk* gibi seri yapımlarda yaratılan ideal güç imajları sıklıkla izleyicinin zihinsel anlamda derinden etkilenmesi ile sonuçlanır. Hatta bu türde filmler izleyiciye katarsis deneyimi yaşatarak geçici bir süre ideolojilerden arınma imkânı sağlar. İzleyiciler, kahramanın mücadeleleriyle kendi hayatlarının zorluklarını ilişkilendirir ve bu zorlukların üstesinden gelme umudunu içselleştirir. Özdeşleşme, karakterlerle empati kurma, duygusal bağ geliştirme ve olay

örgüsüyle bağlantı kurma yoluyla gerçekleşir. Bu süreç, sinemanın kültür endüstrisi içinde maddi çıkar sağlama aracı olarak kullanılmasına hizmet edebilmektedir (Kırel, 2012, s.190). Bu noktada Hollywood'un ticari sarmalının film izleme deneyimini derinden etkilediğini, anlamın açıkça verilmesine alışık bir izleyici yarattığını ve ruhsal gerçekliği apaçık bir temelde konumlandığını iddia etmek mümkün görünmektedir. Bu durum sanatsal yapımların anlaşılması ve hazmedilmesinin de belirli ölçüde önünü tıkamaktadır (Clarke, 2012, s.75).

Kitle kültürünü pekiştiren, eğlence odaklı, eleştirel düşünceden uzak, sıklıkla yüksek gişe başarısı hedefleyen ve bu nedenle blockbuster olarak sınıflandırılmaya uygun, stüdyo sisteminin yarattığı formülleri kendi bünyesinde revize eden ve bu formülleri janrların içerisinde klişeleştiren, izleyicilerin beklentilerini çoğu kez birinci sıraya yerleştiren, seri yapımların önemli yer tuttuğu ticari sinema ürünleri çoğu kez pazarlama ve gösterim süreçlerinde de büyük kitlelere hitap etmektedir. Ticari sinema yaklaşımının tohumları her ne kadar Amerika'da atılmış olsa da günümüzde hem Avrupa hem Hint hem de Orta Doğu sinemaları ticari sinema dinamiklerinden beslenmektedir (Booth, 1995, s.170-171). Ticari sinema anlayışının sistematik yapısının dışında yer alan ve sinemanın sanatsal boyutunu merkeze koyan bir sinema anlayışından bahsetmek mümkündür. Düşüncüyü ve felsefeyi kendine merkeze alan bu yapımların çıkış noktasında ise modern sanat akımları ve bu akımların çok yönlü eleştirel perspektifleri yer almaktadır. Bu yapımlar çoğu kez kristal imajlarla yoğurulmuş, düşünce yoğun filmler ya da zaman imge yapımlar olarak literatüre eklenmiş durumdadır (Öztürk, 2018).

Avant- Garde Sinema ve Bağımsız Sinema Kavramlarına Genel Bir Bakış

Avant-garde sinema ve bağımsız sinema anlayışları çağdaş sanat içerisinde filizlenen çeşitli sanat akımlarından ilham alarak oluşmuş ve kendine dair alt anlamlar yaratmıştır. Bu noktada Sürrealizm, Fütürizm, Dadaizm gibi modern sanat anlayışları Avant-Garde Sinema, Underground Sinema, Deneysel Sinema ya da Sanat Sineması gibi kavramların şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Hatta sinema akımlarının kendini yenilemesi, daha güçlü ve muhalif anlatılara dair yeni kapılar açılması ve sinemanın kitle kültürü ve popüler kültürden ayrılarak sanatsal bağlamlarla daha güçlü bir zeminde buluşabilmesinde ismi geçen sanat akımlarının önemli etkisi olmuştur (Yılmaz, 2011, s.371).

Avant-garde kavramı sıklıkla sanat için kullanılan bir terimdir. Söz konusu sinema olduğunda da oldukça alternatif bir yaklaşım çerçevesinde bir bağlam ile literatürde kendine yer edinmektedir. Avant-garde sinema, 20. yüzyılın başlarından itibaren geleneksel sinema anlayışını sorgulayan ve sanatı daha ileri taşımaya amaçlayan bir akım olarak öne çıkmıştır. Fransızca "öncü" anlamına gelen bu terim, sanatta yenilik ve deneyin önemine vurgu yapar. Modernist sanat akımlarıyla iç içe geçmiş olan avant-garde sinema, Dadaizm ve Sürrealizm gibi hareketlerin etkisiyle şekillenmiştir. Bu akımların tesiriyle, rastlantısallık, bilinçaltı ve absürt unsurlar sinemaya taşınmıştır. İzleyiciyi pasif bir gözlemci olmaktan çıkarıp, sanatsal sürecin bir parçası yapmayı hedeflemiştir (Crane, 2015, s.393, Nichols, 2001).

1920'ler ve 1930'larda, Avrupa'daki avant-garde sinema, yalnızca bir eğlence aracı değil, aynı zamanda bir sanat formu olarak da tanınmaya başladı. Özellikle Sovyetler Birliği'nde Dziga Vertov gibi yönetmenler, montaj tekniklerini politik bir araç olarak kullandılar. Vertov'un "Kino-Eye" (1929) filmi, gerçeklik algısını yeniden tanımlayarak sinemayı bir ifade biçimi haline getirmiştir (Subotić, 2019, s.8).

1940 ve 1950'lerde Amerika'da gelişen deneysel sinema, Maya Deren gibi sanatçıların öncülüğünde yeni bir yön kazandı. Deren'in *Meshes of the Afternoon* (1943) adlı eseri, rüya ve bilinçaltını soyut imgelerle birleştirerek avant-garde sinemanın estetik özelliklerini güçlendirdi. Bu dönemde, geleneksel anlatı kalıpları tamamen reddedilmiş, bireysel ve özgün ifade biçimlerine odaklanılmıştır (Walldén, 2017, s.113). 1960 ve 1970'ler ise avant-garde sinemanın çeşitlendiği ve toplumsal eleştiriye yöneldiği bir dönem olmuştur. Feminist hareketler, kadın deneyimlerini ve bakış açılarını ön plana çıkararak sinemada cinsiyet rollerini tartışmaya açmıştır. Bu dönemde ayrıca video sanatı gibi yeni teknolojilerin ortaya çıkması, sinemanın estetik sınırlarını daha da genişletmiştir (Riccioni ve Halley, 2021, s.213). Avant-garde sinema, izleyiciyi pasif bir tüketici olmaktan çıkarıp, düşünsel bir katılımcıya dönüştüren bir yaklaşım sunmaktadır (Mohan, 2023). Estetik sınırları zorlayan bu akım, yalnızca bir sanat formu değil, aynı zamanda toplumsal ve politik tartışmaların bir aracı olarak varlığını sürdürmektedir. Günümüz yönetmenleri, bu mirası yenilikçi yöntemlerle devam ettirerek, sinemanın dönüştürücü gücünü yaşatmaktadır (Dović, 2021, s.95). Ancak avant-garde yapımlar da kendi içlerinde bir yapımcıya ya da bir organizasyona bağlı olarak işlev görebilmektedir. Bu yönüyle avant-garde filmlerin bağımsız sinema örnekleri olup olmadıkları bir tartışma konusudur.

Bağımsız sinema kavramı kendi içerisinde stüdyo sistemine yönelik bir tür muhalif hareket olarak değerlendirilebilir. Bağımsız sinema, büyük stüdyoların katı kurallarından arınmış anlatısı kendi içerisinde daha muhalif ve eleştirel olan, düşük bütçeli, yaratıcı yönetmenliğe alan açan, ana akım medya ve sinema tavrına karşı güçlü bir meydan okumadır (Holm, 2011). Özellikle İkinci Dünya Savaşı ve sonrası dönemde ortaya çıkan bazı sanat akımları ve sinema dalgaları bağımsız sinemaya yönelik ilk adımlar olarak ifade edilebilir. Bu noktada Hollywood sisteminin yarattığı stüdyo odaklı ve kuralcı sinema anlayışını esneten İtalyan Yeni Gerçekçi Sinema anlayışı ve Fransız Yeni Dalga akımı bağımsız sinema kültürünün oluşmasında öncü olmuş iki sinema akımıdır (Cook, 2004, s.298). İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı büyük ekonomik zorluklar ve toplumsal travmalar İtalya'da sinema anlayışına dair köklü değişimler yaratmış, toplumsal gerçekliğin ön plana çıkartıldığı, düşük bütçeli, amatör oyuncuların yer aldığı, doğal mekân kullanımının yaygın olduğu, minimalist ve eleştirel bir dile sahip filmler İtalyan Yeni Gerçekçi (1944-1952) sinema akımı içerisinde çekilmiştir (Önbayrak, 2014, s.194-195).

Fransız Yeni Dalga akımı ise çok daha modern bir anlatı ile bağımsız sinema kavramının köklerini inşa etmiştir. Anlatıyı esneten, auteur yönetmen kavramını sinema dünyasına kazandıran, stüdyo geleneklerinin katı kurallarını yapı bozuma uğratan, star sistemini ters düz eden, düşük bütçeli yapımlara ev sahipliği yapan bu dalgaya ait yapımlar, 1950'li yılların sonlarından 1960'lı yıllara kadar hüküm sürmüştür. Fransız Sineması'nın eleştirel, muhalif ve alternatif anlatıları böylelikle bağımsız sinema kültürünün genel çerçevesini oluşturmuştur (Cook, 2004, s.299). Bağımsız Sinema salt Avrupa sineması ile de sınırlı kalmamıştır. Japon Sineması ve İran Sineması da bu rüzgârdan etkilenmiş ve Hollywood'un geleneklerini yıkan yapımlara öncülük etmiştir.

Alternatif sinema anlayışına yönelik en güçlü adımlardan birinin 1990'lı yılların ortasında ortaya çıkan Dogma 95 Hareketi olduğunu iddia etmek de mümkündür. Ana akım sinemaya karşı net bir karşı duruş barındıran Dogma 95 akımının en önemli temsilcileri Lars Von Trier ve Thomas Vinterberg'dir. 10 maddeden oluşan bir erdem manifestosuna sahip bu yaklaşım temelde gerçeklik algısını güçlendirmek adına bir tavır sergilemektedir. Bu nedenle bu yapımlar gerçek mekanlarda çekilir, el kamerası

kullanılır, özel aydınlatmalardan uzak durulur ve tür filmleri bu akım içerisinde kendine yer edinemez. Bu noktada Dogma 95, auteur yaklaşımına da mesafelidir ve bu yönüyle Fransız Yeni Dalga Sinemasına da eleştirel bir bakış getirmiştir (Öztürk, 2020, s.37). Dogma 95'in en önemli özelliklerinden bir diğeri ise alternatif bir sinema üretim projesi olarak genç sinemacıları cesaretlendirmesi ve farklı sinema denemelerine kapı açmasıdır

Bağımsız sinemanın temelleri her ne kadar Avrupa'da atılmış olsa da olgunlaşma ve güçlenme dönemi ilginç şekilde yine Amerikan Sineması etkisi ile gerçekleşmiştir. 1970-1980'li yıllar ile Amerikan Sinemasındaki ayrılıkçı fikirler, yeni bir sinema anlayışının fitilini ateşlemiştir. Ancak bu anlayış Hollywood'dan neredeyse tamamen farklı ve yepyeni bir kimlik barındırmaktadır (Tzioumakis, 2017).

Yeni Hollywood Sineması ve Amerikan Bağımsız Sineması (Indiewood)

Yeni Amerikan Sineması ya da Hollywood'ın Rönesansı olarak adlandırılan dönem her ne kadar net şekilde tanımlanamamış olsa da bu konuda iki genel yargının varlığından bahsetmek mümkün görünmektedir. Buna göre Yeni Amerikan Sineması 1960-1975 yılları arasında genç, yenilikçi ve kendine ait sinema kurallarından taviz vermek istemeyen bir grup yönetmenin klasik Amerikan filmlerinden daha farklı biçimler deneme çabasıyla ortaya çıkmıştır (Tosun, 2022, s.189). Bu yönetmenlerin kendi sinema deneyimlerini filmlerine aktarma arzusu Hollywood'da yeni bir sinema anlayışının kapılarını aralamıştır. Bu yönetmenlerin en önde gelenleri Stanley Kubrick, Arthur Penn, Roman Polanski, Mike Nichols, William Friedkin, Robert Benton, Francis Coppola ve Woody Alen şeklinde sıralanabilir. Bu grubun daha genç olan ikinci nesil temsilcileri ise Steven Spielberg, Martin Scorsese, George Lucas, Terrence Malick ve Brian De Palma gibi idealist ve filmleri ile oldukça büyük ses getiren yönetmenlerdir. Her ne kadar ismi geçen yönetmenler farklı janrlardan ve farklı tarzlardan filmler üretmiş olsalar da daha deneysel ve daha cesur denemeler yapmış olmaları bu yönetmenlerin Hollywood'un dönüşüm sürecini başlattığını düşündürmektedir (Biskind, 1998). *The Godfather*, *Star Wars*, *Jaws*, *Taxi Driver* gibi filmler bu yaklaşım çerçevesinde çekilen en ünlü yapımlar olarak sıralanabilir.

Yeni Amerikan Sineması'nı ortaya çıkmasına zemin hazırlayan etmenlerin de doğru anlaşılması önemli görünmektedir. Bu noktada televizyonun dünyanın her yerinde yaygınlaşması, stüdyo sisteminin zayıflaması, Avrupa'da Fransa ve İtalya'daki çağdaş sinema akımları, 1960'lı yılların muhalif gençlik hareketleri gibi faktörler Hollywood'un giderek daha esnek bir çerçevede filmler üretmesini mümkün kılmıştır. Daha farklı sinematografik tekniklerin kullanıldığı, senaryo ve müzik kullanımının dönüştüğü bu dönem Amerikan Sinemasında çok daha muhalif ve bağımsız filmlerin çekilebilmesinin de önünü açmıştır (Tosun, 2022, s.206).

Amerikan bağımsız sineması, ana akım Hollywood yapımlarının aksine, daha özgün ve bireysel anlatılar sunan bir sinema hareketidir. Genellikle düşük bütçelerle, stüdyo sisteminin dışında gerçekleştirilen bu filmler hem tematik hem de stil açısından daha deneysel yaklaşımlar benimser. 1960'larda Yeni Hollywood ile başlayan Amerikan bağımsız sineması, 1980'lerde ve 1990'larda büyük bir ivme kazanarak önemli bir sanatsal ifade alanı oluşturmuştur. Ancak Indiewood konusunda da birçok tartışmanın olduğunu ifade etmek mümkündür. Öncelikle Amerikan bağımsız sinema anlayışı hem sanatsal bir yaklaşım ortaya koymayı amaçlar hem de ticari kaygılar güder. Bu durum çoğu kez kendi içerisinde bir çelişkiyi de beraberinde getirmektedir. Bu yapımlar genelde Godard'ın öncülüğünde şekillenmiş Avrupa Sineması anlayışı ile Hollywood kültürünü birbirleriyle sentezleyen hibrit yapımlardır (Cantek, 2000, s.58-59). Utah'daki Sundance

Film Festivali de bağımsız yönetmenlere ve alternatif filmlere kapı açarak Amerika’da yenilikçi filmlerin çekilmesine önemli katkılar sunmuştur.

Amerikan Bağımsız Sineması ile ilgili en büyük soru işaretlerinden biri bu yaklaşımla üretilen filmlerin ne derece bağımsız olduğu üzerinedir. Her ne kadar Hollywood stüdyo sisteminden ayrışan birçok özellik barındırsa da yine de Indiewood yapımların da zamanla kendi içerisinde ayrıştığı görülmektedir. Bu noktada Hollywood’a göz kırpan ve ticari stüdyolarla dönemsel iş birliği yapan ve ana akımlaşan sözde bağımsız film örnekleri olduğu gibi neredeyse tamamen sanat sinemasını önceleyen ya da klasik anlatıyı reddeden saf bir bağımsız sinema anlayışından bahsetmek mümkündür. Bu noktada David Lynch ve Oliver Stone gibi yönetmenler Amerikan Bağımsız Sineması için önemli isimler olarak nitelendirilebilir (Tziomakis, 2015). Bu yönetmenlerin yapımlarında cinsellik, argo ve şiddet normalleştirilir ve erkeklik vurgusu ön plandadır (Cantek, 200, s.60) Ancak 2000 sonrası çekilen filmlerde bu durum da zaman içerisinde dönüşüme uğramıştır. Bu çerçevede Indiewood kendi içerisinde de türler üretme yetkinliğine sahip olabilmış ve Amerikan Sineması’nın kendi içerisinde çok yönlü yapımlar oluşturabilmesine olanak sağlamıştır. Bu alt türlerden biri de Mumblecore’dur.

Mumblecore Alt Türünü Anlamak

Mumblecore, Bağımsız Amerikan Sineması’nın bir alt türü olarak 2000’li yıllarla beraber sinema ikliminde kendine yer edinmiş ve kendine dair bazı özellikleri ile alışlagelmiş Hollywood anlatısından radikal şekilde ayrılan, postmodern anlatının özelliklerinden beslenen yapımları kendi merkezinde barındırmaktadır (Johnston, 2014, s.68). Mumblecore, kelime kökeni olarak İngilizce mumble yani mırıldanmak, gevelemek kelimelerinden türemiştir. İlgili türe ismini SXSW’de (Southwest Festival in Texas) görev yapan bir ses tasarımcısı olan Eric Masunga vermiştir. Masunga filmlerdeki birçok diyalogun belli belirsiz oluşundan kaynaklı olarak bu adı bir espri olarak önermiştir. Mumblecore alt türünün kökleri Texas’daki Southwest Film Festivalinde (SXSW) gösterime giren ve yönetmenliğini Andrew Bujalski’nin gerçekleştirmiş olduğu *Funny Ha Ha* (2002) ve *Mutual Appreciation* (2005) isimli yapımlara dayanmaktadır. Düşük bütçeli, minimal bir estetikle şekillenen, sıklıkla el kamerası ile çekimleri gerçekleştirilen, “do it yourself” yaklaşımı ile ele alınan, basit kamera hareketleri ile üretilen, genelde çekimlerin bir iki günde tamamlandığı, amatör oyuncuların yer aldığı bu yapımlar, farklı tarzıyla hızlıca fark edilebilmektedir (Popescu, 2013, s.569).

Mumblecore dendiğinde akla gelen en önemli isim Andrew Bujalski’dir. Ayrıca bu tür ile anılan diğer isimlerin Joe Swanberg, Mark and Jay Duplass, Lynn Shelton, Aaron Katz ve Greta Gerwig olduğunu iddia etmek mümkündür. Bu türe dair bilinen en önemli filmler ise *Funny Ha Ha* (2002), *The Puffy Chair* (2005) *Hannah Takes the Stairs* (2007), *Baghead* (2008), *Nights and Weekends* (2008) ve *Humpday* (2009) olarak sıralanabilir (Miyamoto, 2024).

Mumblecore alt türü hem teknik hem tematik hem de kültürel kodlara sahip bir жанr olarak ifade edilmeye uygundur. Teknik açıdan bakıldığında bu türe ait hemen her filmde doğal mekanların ve doğal ışığın kullanıldığı görülmektedir. Bu filmler sıklıkla sokaklarda, parklarda, süpermarketlerde ya da ev/ofis ortamlarında gündelik hayat rutinine uygun bir çerçevede çekilmektedir. Bu filmlerin genelde senaryolar taslak halinde ele alınır ve oyunculuklar doğaçlama üzerine kuruludur. Bu durum filmdeki diyalogların gerçek hayatla olan bağına arttırmaya yönelik bir tutum olarak belirtilebilir. Filmler sıklıkla sade, minimalist ve abartıdan uzak bir atmosferde çekilir. Bu türe ait

filmlerde sıklıkla görüntülerin elde edilmesinde el kamerasından yararlanılır ve uzun çekimlere, plan sekanslara, zoom-in/zoom-out çekimlere başvurulur. Oyuncuların büyük bölümü amatördür ya da filmleri üreten/çeken kişiler aynı zamanda filmin aktör ya da aktrisleri olarak da filmlerde kendilerine yer edinmektedir. Filmlerin ses tasarımı ortamdaki gürültüyle bir arada işitilir, bu nedenle doğal bir ses kullanımı vardır. Bu durum çoğu kez film içerisindeki diyalogların tam anlaşılmasında ile sonuçlanmaktadır. Müzik kullanımını da oldukça minimal düzeydedir (Popescu, 2013).

Mumblecore türünde işlenen konulara ve temalara bakıldığında ise benzer olguların ele alındığı görülebilmektedir. Örneğin bu yapımların birçoğunda çoğu kez üniversiteden yeni mezun genç bir kadın ya da erkeğin içsel kayboluşları, hayata dair tereddütleri, varoluşsal krizleri ya da aşk hayatları işlenmektedir. Genelde 20'li yaşlardaki genç Amerikalı kişilerin işlendiği bu filmlerde bireyler kendi arzularına dair net cevaplar bulamamakta ve etrafındaki kişileri de kendi kayboluşlarının içerisinde sürüklemektedir. Mumblecore filmlerin alışlagelmiş Hollywood kodlarından en çok ayrıışan özelliklerinden biri de toplumsal cinsiyet rollerini kadının lehine esneten bir tavır sergilemeleridir. Çoğu Mumblecore filmde kadınların hayata dair arayışları, istekleri, korkuları öncelenmekte ve karakterlerin ilişkilerinde karar verici bir mekanizma olarak erkeklerden çok kadınlar ön plana çıkmaktadır. Bunlara ek olarak, bu yapımlarda hikâye anlatımı oldukça muğlaktır. Anlatı içerisinde katharsis deneyimi yaşamak neredeyse imkansızdır. Dahası izleyicilerin karakterlerle güçlü bir özdeşleşme yaşamaları da çok olası görünmemektedir.

Mumblecore Amerikan Bağımsız Sineması içerisinde filizlenen bu sebeple de Amerikan Kültürüne dair birçok göndermeyi içerisinde barındıran bir türdür. İlk olarak bireysellik ve bağımsızlık arayışı bu filmlerde sıklıkla işlenen temalardandır ve bu temalar Amerika'nın liberal yaşam pratikleri içerisinde insanların yaşam tarzlarına eklenmiş olgular olarak ifade edilebilir. Keza bu türe ait filmler içerisinde yer alan diyaloglar çoğu kez Amerikan kültürünün gündelik meselelerini kendine esas almaktadır. Örneğin genç işsizliği, ilişki problemleri, Amerika'daki kent hayatının rutinleri bu filmlerdeki en belirgin Amerikan Kültürü uzantılarıdır. Ancak bu yapımların bağımsız sinema çerçevesinde değerlendirilmesi durumunda Amerikan Kültürüne dair bazı muhalif anlatılara da sahip olduğunu gözlemlemek mümkündür. Örneğin çoğu film Amerikan Rüyası mitinin aksi yönde ilerleyen konulara sahiptir. Filmlerdeki karakterler güçlü ya da kahramanvari nitelikler taşımaz ve çoğu hedeflerine ulaşmaktan epey uzak, gelir düzeyleri düşük kişilerdir (Johnston, 2014).

Mumblecore bir yandan Bağımsız Amerikan Sineması adına önemli bir adım olarak görülürken öte yandan bazı eleştirmenler bu alt türü bir hayli sert bir şekilde eleştirmektedir. Taubin'e (Aktaran Popescu, 2013, s.570) göre, Mumblecore alt türü, beyaz ve orta sınıfa hitap eden, daha çok film festivali çevresindeki bir hype olarak eleştirilmiştir. Matt Dentler ve blogosferin etkisiyle tanımlanıp popülerleşen bu tür, dijital medyanın rolüne dair tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Mumblecore, dijital çağın duygusal olarak yabancılaşmış bir kuşağı için temsil sunmuş ve teknolojiyi iyi kullanan hipster kitlesi tarafından kolayca benimsenmiştir.

Bu filmlerin popüleritesinin büyük bir kısmı, ana akım dağıtım kanallarının dışında kalarak alternatif yollarla erişilebilir olmasından kaynaklanmıştır. Özellikle film festivalleri, kullanıcı tarafından oluşturulan çevrimiçi videolar ve sosyal medya aracılığıyla yapılan pazarlama, bu türün geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamıştır. Dijital platformlar ve ağlar sayesinde bağımsız sinemacılar, filmlerini düşük bütçeyle üretip

dağıtabilmiş ve kendilerine özgü bir seyirci kitlesi oluşturmuşlardır. Mumblecore'un, teknik imkânların gelişmesi ve dijital medyanın yaygınlaşması ile ortaya çıktığı düşünüldüğünde, bu eleştiriler türün doğasına işaret eder. Dijital medya hem bu türün oluşumunda hem de tanınırlığında kritik bir rol oynamıştır. Festival çevrelerinden başlayarak sosyal medya aracılığıyla yayılma, türün bağımsız sinema içindeki yerini sağlamlaştırmıştır (Johnston, 2014). Kimi kaynaklar tarafından kısa ömürlü bir akım olarak görülse de Mumblecore'a benzer filmler Avrupa ülkelerinde de çekilmiştir. Hatta Türkiye'de 2024 yılında Barış Demirdelen tarafından çekilen *Aynı İpte Asılı* isimli film Mumblecore etkisinin Türk Sineması üzerindeki etkisine dair önemli bir örnek olarak ifade edilebilir. Sonuç olarak, Mumblecore'un eleştirileri, türün sınıfsal ve kültürel sınırlarını vurgulasa da dijital çağda bağımsız sinema için yeni yollar açtığı bir gerçektir. Hem yaratıcı bir ifade biçimi hem de dağıtım stratejisi olarak, dijital medya sayesinde benzersiz bir alan yaratmıştır.

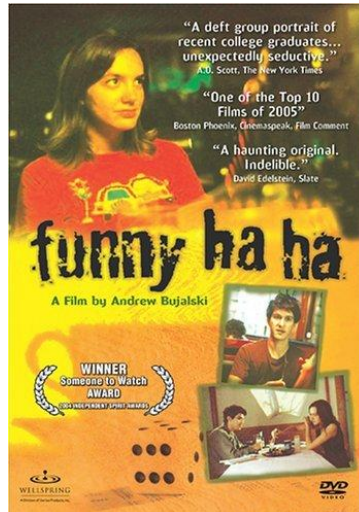
YÖNTEM

Bu çalışmanın film analizlerinde betimsel analizden faydalanılacaktır. Betimsel analiz nitel araştırma yöntemleri kapsamında ele alınmaktadır. Bu yaklaşımda elde edilen veriler belirli kategorilere ayrılarak analiz edilmekte veya yorumlanmaktadır. Bu yöntem, araştırmacının belirli bir olay, durum veya olguyu olduğu gibi ortaya koymasını ve elde edilen veriler üzerinden anlamlı bir yapı oluşturmasını sağlar. Betimsel analiz, genellikle önceden belirlenmiş bir çerçeve ya da kavramsal model doğrultusunda yapılmaktadır. Bu yöntem aracılığıyla oluşturulan temalar ile bulguların tanımlanması, yorumlanması ve konu ile ilgili bir çerçeve oluşturulması öncelenir. (Karataş, 2015, s.70-73).

BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın bu bölümü Mumblecore türünün özelliklerini ortaya koyan 3 filmin analizini barındırmaktadır. İlgili yapımlar Mumblecore'a ait biçimsel, tematik ve kültürel kodlar ışığında ele alınacaktır. Biçimsel kodlar Mumblecore'a ait sinematografik özellikleri ve oyunculuk, kostüm tasarımı, dekor ve makyaj gibi unsurları barındırmaktadır. Tematik kodlar bu türde sıklıkla ele alınan konuların incelenmesine dayanmaktadır. Kültürel kodlar ise Mumblecore ve Amerikan kültürü ilişkisini ortaya koymayı önceleyen temel özellikler üzerinden inceleyecektir.

Funny Ha Ha (2002) Filminin Mumblecore Alt Türü Çerçevesinde Analizi

Görsel 1. Funny Ha Ha Film Afışı

Kaynak: (<https://www.imdb.com/title/tt0327753/>)

Yönetmen: Andrew Bujalski

Oyuncular: Kate Dollenmayer, Christian Rudder, Jennifer L. Schaper, Andrew Bujalski

Süre: 89 dakika

Filmin Özeti: *Funny Ha Ha* (2002) Mumblecore alt türünün ilk örneği olarak kabul edilen ve bu türe dair kodları belirleme noktasında mihenk taşı olarak işlev gören bir filmidir. Filmin ana karakter, Marnie (Kate Dollenmayer) 20'li yaşlarının başlarında olan, üniversiteden yeni mezun olmuş bir genç kadındır. Alkol, parti ve eğlence üçgenindeki hayatı geride kalan Marnie, bir yandan çalıştığı iş yerinden kovulmuş diğer yandan ise hayatta ne yapmak istediğini henüz belirleyememiş genç bir kadındır. Hep kısa süreli işlerde çalışan Marnie, artık kalıcı ve düzgün bir iş aramakta ve aynı zamanda da kaliteli bir ilişkinin özlemini yaşamaktadır. Marnie, kendi yaşamına bir yön çizmek istemektedir ancak hayata dair korkuları onu daha da kararsız bir insan haline dönüştürmüştür.

İlgili yapım Marnie'nin Alex (Christian Rudder) ile olan diyalogları ile açılmaktadır. Marnie, Alex'e âşıktır ancak Alex, Marnie'ye yönelik güçlü duygular beslememekte, bu nedenle ondan uzak durmaktadır. Hatta Alex'in beraber olduğu bir sevgilisi vardır. Fakat Alex dönem dönem Marnie'ye ilgi göstermekte ve Marnie'nin kafasını karıştırmaktadır. Marnie, bu süreçte hayatını düzene koymak için yeni insanlarla tanışmaya ve kalıcı bir iş bulmaya karar verir. Ancak bu kararları uygulamada çok başarılı olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Önce en yakın arkadaşlarından birinin sevgilisiyle yakınlaşan Marnie, ardından farklı farklı erkeklerle duygusal ve fiziksel anlamda küçük deneyimler yaşar ancak genç kadın hiçbirinde dikiş tutturamaz. Özellikle yeni çalışmaya başladığı ofiste ona özel ilgi duyan genç adam (Andrew Bujalski) ile yakınlaşan Marnie'nin, yine de Alex'den başkası ile bağ kuramadığını görürüz. Daha sonra ise Marnie, Alex'in başka bir genç kadın ile nişanlandığını öğrenir. Bu durum Marnie için büyük bir çöküşe neden olur. Ancak filmin son bölümünde ilginç şekilde Alex, Marnie'ye yakınlık göstermeye devam etmektedir.

Film boyunca Marnie, gerek yakın dostları gerekse ailesi tarafından sürekli olarak manipüle edilmektedir. Rotasını çoktan kaybeden genç kadının Alex ile yaşadığı karmaşık, muğlak ve sonu belirsiz ilişki filmin finaline de eklemlenmekte ve ilgili yapım Marnie'nin karmaşık evrenine dair net bir cevap vermeden son bulmaktadır. *Funny Ha Ha* (2002) Marnie'nin bu duygusal gel-gitli hallerini olabildiğince gerçekçi bir perspektifle ele almaktadır. İlgili alt türün öncüsü olması, filmdeki belli belirsiz diyaloglar, karakterlerin ilişkileri ve olay örgüsü ile ilgili yapım detaylı bir çerçevede incelenmeye uygun görünmektedir.

Mumblecore Türüne Dair Biçimsel Kodlar: *Funny Ha Ha* (2002) türün öncüsü olarak kabul edilen Andrew Bujalski'nin oldukça deneysel bir şekilde ürettiği ve Mumblecore tanımının yapılmasını mümkün kıldığı en ikonik filmlerden biri olarak ifade edilebilir. İlgili filmin düşük bütçeli bir yapım olduğu film başlar başlamaz anlaşılabilir. Klasik Hollywood unsurlarının neredeyse tam zıttı şekilde konumlanan bu yapımın teknik açıdan oldukça düşük bütçeli bir prodüksiyon olduğu ses tasarımından ve kamera kullanımından anlaşılabilir. Film boyunca kamera genellikle elde taşınmaktadır. Bu durum filmdeki doğallığı bir hayli arttırmaktadır ancak filmdeki görüntü kalitesi oldukça düşüktür. Buna ek olarak, filmde oyunculuklar doğaçlama odaklı ve amatör bir düzlemde ilerlemektedir. Özellikle Marnie ve Alex'in diyaloglarındaki sıradanlık ve doğallık bu yapımın Mumblecore türü olduğunu ortaya koyan belki de en belirgin kanıttır. Buna ek olarak filmin süresi ortalama 89 dakikadır ve

bu da hemen birçok Mumblecore filminin ortalama süresiyle uyumludur.

Filmdeki müzik kullanımı ise olay akışına uygun, doğal ancak minimal seviyededir. Dolayısıyla diegetik müzik kullanımının varlığından bahsetmek mümkün görünmektedir. *Funny Ha Ha* (2002) sıklıkla kafe, ev ya da ofis gibi mekanlarda çekilmiştir. Bu tercih günlük hayatın olağan akışı içerisinde karşılaşılması mümkün olan gündelik rutinlerin ve olay örgüsünün oluşmasını mümkün kılmakta ve bu filmin sade ve doğal anlatımını güçlü bir biçimde pekiştirmektedir. Filmdeki anlatı da Hollywood anlatısının bir hayli dışındadır. Sahneler arası mantıklı geçişler yakalamak bir hayli zor görünmektedir. Hatta Marnie'nin zihinsel ve duygusal karmaşası filmin anlatısında da doğrudan hissedilmektedir. Bu durum bir yandan bu yapımın modern anlatıdan beslendiğini ortaya koyarken bir yandan da Mumblecore türünün en güçlü özelliklerinden biri olarak film içerisinde kendine yer edinmektedir. Filmin kurgusallıktan uzak, stilize imajlardan arınmış bu hali Mumblecore türünün de ana ayaklarından biridir. Dolayısıyla bu film biçimsel tasarımı ile adeta bu alt türün kurallarını oluşturmuş bir film olarak sinema perdesinde kendine yer edinmiştir.

Mumblecore Türüne Dair Tematik Kodlar: İlgili yapım ele aldığı konu ve temalar özelinde de Mumblecore türünün genel hatlarını oluşturan bir film olarak belirtilebilir. Mumblecore filmler sıklıkla 20'li yaşlarında olan kişilerin hayatlarına merkeze almasıyla bilinmektedir. Marnie de Y kuşağının karmaşık, kaotik, belirsizliklerle dolu hayatının bir temsili olarak filmde kendine yer edinmektedir. Ayrıca Marnie kendine yabancı, varoluşsal çıkmazları olan bir karakter olarak Mumblecore karakterizasyonuna oldukça uyumlu bir birey olarak ilgili yapımda kendine yer bulmuştur. Buna ek olarak, Marnie'nin idealize edilmeden sunulan bir genç profili çizmesi ve bu durumun gündelik rutinlerle örtüşmesi de filmdeki en belirgin temalardan biri olarak vurgulanmaya uygun görünmektedir.

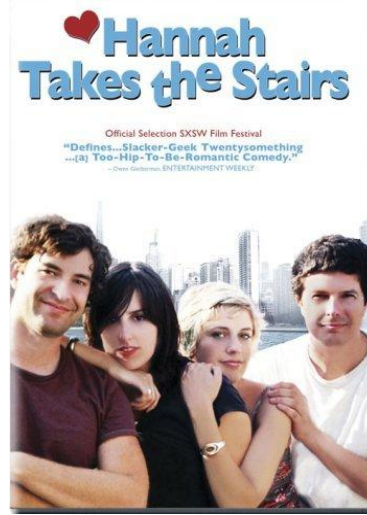
Mumblecore filmlerin birçoğunda kadınlık ve erkeklik rolleri patriyarkal bir bakış açısından ziyade kadın merkezli bağlamlarla ele alınmaktadır (Nichols, 2001). Bu durumun bu film özelinde de bazı yansımaları olduğunu iddia etmek mümkündür. Öncelikli olarak film Marnie'nin merkezinde geçmekte ve bu genç kadının arayışları odaklı ilerlemektedir. Marnie'nin aşk ve sevgi arayışında karar verici mekanizma da çoğu kez Marnie'dir. Alex dışında birçok farklı erkekle duygusal anlamda yaklaşan genç kadın iletişim kurma ve iletişimi sonlandırma süreçlerinde de karar verici olarak filmde kendine yer edinmektedir. Bu yönüyle *Funny Ha Ha* (2002) Hollywood'un edilgen kadın tanımını kendi imkanları ile dönüştürmekte ve bağımsız sinema dinamikleri çerçevesinde ele almaktadır.

Mumblecore Türüne Dair Kültürel Kodlar: *Funny Ha Ha* (2002) genç bir Amerikalı kadının üniversiteden sonra işsiz kalması ve işsizlik ve ilişki krizlerini ele almasıyla Amerikan Y kuşağı arasında bir hayli yaygın olan quarter life crisis (Üniversite eğitimi sonrası bireylerin iş hayatına geçişlerinde yaşadıkları travmalar) kavramına atıfta bulunmaktadır. Bu durum Mumblecore türünün Amerikan kültürü ile de olan bağını ortaya koyan unsurlardan biri olarak sıralanabilir. Mumblecore filmlerin Amerika'nın gündelik yaşam kültürüyle olan ilişkisi oldukça gerçekçi ve yaşamın akışına uygun ilerlemektedir. Bu bağlamda filmdeki bireysellik olgusu ve benmerkezci yaklaşım da Amerikan toplumunun kimlikler üzerindeki önemli bir etkisi olarak ifade edilebilir.

Film ayrıca Amerikan kültürünün en bilinen kavramlarından biri olan Amerikan Rüyası olgusuna da dolaylı bir gönderme yapmaktadır. Marnie işsiz kalmış ve kalıcı bir iş bulamayan bir genç kadındır ve ne yaparsa yapsın işler istediği gibi gitmemektedir. Bu

durum Amerikan Rüyası kavramının tam aksi bir durum olarak filmde kendine yer edinmekte ve Amerikan Rüyası bitti mi? sorusunu oldukça dolaylı şekilde kültürel bir alt mesaj olarak filmin içerisine eklemektedir. İlgili yapım 2002 yılında çekilmiş olması dolayısıyla 9/11 etkisinin travmatik sonuçlarının gençler üzerinde yarattığı mutsuzluk ve umutsuzluk da Marnie üzerinden filme aktarılmıştır. Mumblecore yapımların hayatın gerçeklerini ortaya koymadaki yalın ve anlaşılır dili hesaba katıldığında, *Funny Ha Ha* toplumsal belleğin travmalarını gençlerin ruh hali üzerinden yansıtmaya oldukça iddialı bir işi başarmış görünmektedir.

Hannah Takes the Stairs (2007) Filminin Mumblecore Alt Türü Çerçevesinde Analizi

Görsel 2. Hannah Takes the Stairs Film Afişi

Kaynak: (<https://www.imdb.com/title/tt0841108/>)

Yönetmen: Joe Swanberg

Oyuncular: Greta Gerwig, Kent Osborne, Andrew Bujalski, Mark Duplass

Süre: 83 dakika

Filmin Özeti: *Hannah Takes the Stairs* (2007) 20'li yaşlarındaki bir genç kadının duygusal ve ruhsal arayışını kendine merkeze alan Mumblecore türünün en güçlü örneklerinden biri olarak sinema evreninde kendine yer bulmuş bir yapım olarak nitelendirilebilir. Hannah (Greta Gerwig) üniversiteden yeni mezun olmuş, oldukça güzel, eğlenceli ve hayat dolu bir genç kadındır. Hannah, Mike (Mark Duplass) isimli genç bir adamla sevgilidir. Mike ise işten yeni ayrılmış, materyalist dünyaya karşı, hayata dair planları çok net olmayan bir adamdır ve bu durum Hannah'ı içten içe ondan uzaklaştırmaktadır. Hannah, bir reklam ajansında çalışmakta ve oradaki mesai arkadaşları olan Paul (Andre Bujalski) ve Matt (Kent Osborne) ile de oldukça eğlenceli vakit geçirmektedir. Hatta Mike bu durumdan rahatsız olmuştur. Mike, Hannah, Paul ve Matt'in olduğu bir iş yeri partisinde Mike ve Hannah'ın ilişkilerindeki sorun çok daha belirgin hale gelmiş ve bunun üzerine Hannah Mike'den ayrılmıştır. Hannah, her ne kadar ayrılma kararını Mike'e çok zor bir şekilde ifade etmiş olsa da bu süreç Hannah'ı çok fazla yıpratmamış ve Hannah duygusal anlamda yeni bir arayışa yelken açmaya başlamıştır.

Filmin devam eden kısmında Hannah ofisteki mesai arkadaşı Paul ile yakınlaşır ve ikili sevgili olur. Paul oldukça çalışkan ve başarılı bir genç adamdır. Paul'un tarzı,

Mike'a oranla daha farklıdır ve Paul'ın karakteri Hannah'ı oldukça fazla etkilemiştir ancak Paul Hannah'a çok fazla ilgi gösterememektedir. Bu durum Hannah'ı oldukça mutsuz etmektedir ve bu problemini ofisteki diğer arkadaşı Matt ile paylaşmıştır. Matt de Hannah'dan hoşlanmaktadır ve ikilinin bu dostluğu birdenbire boyut değiştirir. Hannah ve Matt beraber vakit geçirdikçe ikili çok fazla ortak yönleri olduğunu keşfetmiştir. Her ikisi de benzer müzik zevklerine sahiptir ve her iki karakter de trompet çalmaktadır. Hannah, Matt'in ona gösterdiği ilgiden aşırı derecede etkilenmiştir. Bu durum Hannah'ın Paul'den ayrılması ile sonuçlanacaktır. Filmin son bölümünde Hannah ve Matt sevgili olur ve film ikilinin küvette trompet çaldığı sahne ile son bulur.

Hannah'ın hayatındaki bitmek bilmeyen anlam arayışı üç erkek arasında kalması ile sonuçlanmaktadır. Filmin temposu, olay örgüsü ve konuyu ele alma şekli ise seyircilere adeta gerçek bir video kaydına tanıklık etme deneyimi sunmaktadır. Çekim açıları, diyaloglar, doğaçlama oyunculuklar ve Hannah'ın düşünce evreni, ilgili yapıyı Mumblecore türünün adeta merkezinde konumlamaktadır.

Mumblecore Türüne Dair Biçimsel Kodlar: *Hannah Takes the Stairs* (2007) biçimsel imajlar çerçevesinde ele alındığında birçok yönüyle Mumblecore türüne göz kırpmaktadır. İlk olarak ilgili film minimal yapısı ile dikkat çekmektedir. Filmde mekân olarak sıklıkla küçük bir ofis ya da Hannah'ın yaşadığı ev kullanılmıştır. Bu yönüyle ismi geçen film gerçek hayatın rutinlerini yerine getirmede oldukça başarılı bir iş çıkarmaktadır. Oyunculuklara bakıldığında ise doğaçlamaların, uzun diyalogların ve belli belirsiz mırıldanmaların filmin geneline hâkim olduğu görülebilmektedir. Özellikle Hannah'ın kapalı alanlarda çekilen sahnelerinde özellikle sevgilileri ile olan diyaloglarında doğaçlamaların varlığı izleyici tarafından rahatlıkla fark edilebilmektedir. Bu durum, filmdeki senaryo yapısının da temelde bir taslak niteliği taşıdığını ve birçok diyalogun oyuncular tarafından yorumlanarak ele alındığını düşündürmektedir.

Bu yapımda kamera açıları, uzun planlar, amatör kesmeler, el kamerası kullanımı filmin hemen her sekansında göze çarpmaktadır. Bu teknik, filmdeki gerçeklik algısını doğrudan arttırmaktadır. Dogma 95 akımında da görülen bu teknik yaklaşımlar bağımsız sinema anlayışının bu filmdeki en güçlü teknik uzantıları olarak ifade edilebilir. Bunlara ek olarak, filmdeki ses tasarımı da Mumblecore üretim ilkeleri ile uyumludur. Kimi zaman gürültülü bir ortamda belli belirsiz gelişen diyaloglar ortamdaki gürültü nedeniyle zor işitilmektedir. Filmde doğal ışık kullanımı da oldukça net şekilde gözlemlenebilmekte ve de bu teknik tercih de ilgili yapıyı Mumblecore ile olan bağıntısını ortaya koymaktadır. Filmdeki anlatı ise Hollywood'dan bir hayli uzak bir yapıdadır. Bu sebeple güçlü bir katharsis yaşamak veya da filmdeki olay örgüsünü net şekilde adlandırmak çok kolay görünmemektedir. Son olarak birçok Mumblecore yapım ortalama 80 dk sürmekte, oyuncu kadrosu oldukça dar bir cast ekibinden oluşmaktadır. *Hannah Takes the Stairs* (2007) 83 dakikalık süresi ve yalnızca 5 oyuncudan ibaret oyuncu kadrosu ile de Mumblecore bir tür olarak sınıflandırılmaya uygun görünmektedir.

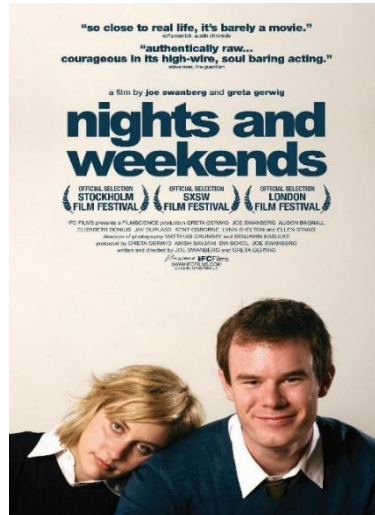
Mumblecore Türüne Dair Tematik Kodlar: Mumblecore türüne dair birçok filmde gözlemlenebilen belirgin temaların olduğunu iddia etmek mümkündür. Örneğin bu alt türe ait duygusal yalnızlık ve kayboluş teması birçok filmde kendine yer bulmaktadır. *Hannah Takes the Stairs* (2007) konusu itibarıyla doğrudan Hannah'ın romantik karmaşasına odaklanmaktadır. Hannah kendini tanımlamakta zorlanan bir genç kadın olarak romantik ilişkilerinde de benzer karmaşayı yaşamaktadır. Bu durum genç kadının farklı partnerlerle küçük birliktelikler yaşamasına neden olmaktadır. Bu romantik karmaşa, Hannah'ın korkuları ve hataları ile birleştiğinde çok daha kaotik ama bir o kadar

gerçekçi bir panorama ortaya çıkmakta bu durum filmin gerçeklikle olan bağıntısını arttırmaktadır.

Mumblecore türü daha önce de altı çizildiği üzere çoğu kez 20’li yaşlardaki genç insanların hayatlarını kendine merkez almaktadır. Bu kişilerin büyük bölümü hayatlarında bir geçiş dönemi yaşayan, belirsizliklerin tam içerisinde konumlanan, sıradan insanlardır. Bu yapımda da hem Hannah hem de Hannah’ın erkek arkadaşları bir tür kimlik arayışı içerisinde bir ruh halinden diğerine doğru savrulmaktadır. İlgili yapımda ele alınması gereken belki de en önemli husus bu filmin kadınlık ve erkeklik rollerine yönelik alternatif bakış açısıdır. Filmdeki en önemli güç ve karar mekanizması Hannah’dır ve filmdeki diğer tüm erkek karakterler Hannah’ın kararlarına uymak zorunda kalmaktadır. Bu yönüyle bu yapım toplumsal cinsiyet klişelerini net şekilde esnetmekte ve Mumblecore alt türünün sosyolojik uzantılarıyla özdeş bir yaklaşım içermektedir.

Mumblecore Türüne Dair Kültürel Kodlar: Mumblecore türü Amerikan Bağımsız Sinema anlayışının bir ürünü olarak ele alındığında Amerikan kültürüne dair birçok referans barındırmaktadır. Bu uzantılar kimi zaman bu kültürün günlük rutinlerine yönelik olarak filmlerde yer edinirken kimi zaman ise Amerikan kültürüne yönelik eleştirel bir perspektif ile filmler içerisinde konumlandırılmaktadır. Bu doğrultuda *Hannah Takes the Stairs* (2007) içerisinde kent hayatı, ev ve iş rutini Amerikan gelenekleri içerisinde ele alınmaktadır. Özellikle ofis ve ev partileri Amerikan Y kuşağı arasında oldukça yaygın bir gelenek olarak ifade edilebilir. Bu filmde de Hannah, iş arkadaşları ile birçok sahnede bu tarz partiler düzenlemektedir. Dahası Amerikan Rüyası Amerikan Sineması dinamiklerinde yer alan en güçlü kültürel olgulardan biri olarak ifade edilebilir. Bu filmdeki iki erkek karakter ise bu mitin iki farklı yönünü ortaya koyan kimlikler olarak görülmektedir. Filmdeki Mike karakteri, işten ayrılmış, hayata dair amaçları olmayan bir adam olarak yer alırken Paul ise tam bir işkoliktir. Bu yönüyle Y kuşağı için Amerikan Rüyası artık birinci öncelik olarak görünmemektedir. Bireysellik ve özgürlük Amerika’nın liberal yaklaşımlarının bir parçası olarak toplumsal yaşamda da kendine yer edinen kavramlar olarak ifade edilebilir. Bu filmde de Hannah’ın kendi hayatını şekillendirme çabası ve özgürlük arayışı kültürel olarak doğrudan Amerikan kültürü ve Mumblecore bağlantısı ile açıklanmaya uygun görünmektedir.

Nights and Weekends (2008) Filminin Mumblecore Alt Türü Çerçevesinde Analizi

Görsel 3. Nights and Weekends Film Afifi

Kaynak: (<https://www.imdb.com/title/tt1186248/>)

Yönetmen: Joe Swanberg, Greta Gerwig

Oyuncular: Greta Gerwig, Joe Swanberg, Kent Osbourne, Jay Duplass, Alison, Bagnall

Süre: 80 dakika

Filmin Özeti: Mumblecore türüne dair birçok özelliği içerisinde barındıran özellikleri ile *Nights and Weekends* (2008), farklı iki kentte yaşayan ve uzak mesafeli bir ilişki yürüten genç bir çiftin gel-gitli ve oldukça gerçekçi iletişimine odaklanan, kendine has tarzı ve farklı atmosferi ile alışılmış Amerikan yapımlarından ayrılan bir film şeklinde ifade edilebilir. Film iki bölümden oluşmaktadır. Filmin ilk bölümü genç çiftin ilişkilerindeki deneyimlere odaklanırken ikinci kısım ise çiftin ayrılma karar aldıktan sonra tekrar bir araya gelme ve ilişkilerine bir şans daha verme çabalarına değinmektedir.

Filmde, Mattie (Greta Gerwig) Chicago ve James (Joe Swanberg) ise New York City’de yaşamaktadır. Mattie, fırsat bulduğu her an ilişkilerini taze tutmak adına James’i ziyarete gitmektedir. Filmin başlangıcında ise ikilinin uzun süre görüşmemenin verdiği özlemle beraber oldukları an oldukça tutkulu ve gerçekçi bir şekilde kadrja yansımaktadır. Hem Mattie hem de James filmin ilk sahnesinde itibaren izleyicilere bir filmde çok hayatın içindeki bir kesitten enstantaneler sunmaktadır. Çiftin diyalogları, kimi zaman anlaşılması güç olan, yarım yamalak cümleleri, kendi aralarındaki esprileri, uzak mesafe ilişkisini yürütme çabaları ve bu sürecin onlarda bıraktığı olumlu ve olumsuz etkiler, filmin atmosferinde olabildiğince net şekilde kendine yer edinmektedir. Filmin ilk yarısı Mattie ve James’in gündelik yaşamdaki rutinlerine, aşklarını yaşama biçimlerine ve ilişkilerine dair genel kaygılarına odaklanmaktadır. Mattie ve James’in kahvaltı seansları, beraber oldukları bölümler ve dijital bir fotoğraf makinesinin karşısında fotoğraf çektirdikleri anlar filmin gerçekçi, yalın, doğal ve sade anlatısını çok daha fazla pekiştiren sahneler olarak nitelendirilebilir. Öte yandan filmdeki olay örgüsü kendi içerisinde güçlü bir aşkın bitiş ve sönüşüne ayna tutmaktadır.

Filmin ilk yarısı genç kadın ve genç adamın ayrılma kararı almasıyla sonlanmaktadır. *Nights and Weekends*’in ikinci yarısı ise ayrılan çiftin bir sene sonra James’in bir iş gezisi nedeniyle tekrar buluşmasına odaklanmaktadır. Mattie ve James aradan geçen bir senenin ardından birbirlerinden epey uzaklaşmıştır. Ancak Mattie hala James’e güçlü duygularla bağlıdır. Hatta James ile restoranta gittiğinde ya da beraber otelde konakladıklarında genç adamın ilgisini çekmek adına elinden geleni yapmaktadır. Ancak James artık Mattie’ye eskisi kadar bağlı değildir. Filmin bu son bölümünde ayrılan çiftin aralarındaki iletişim kopuklukları, kıskançlık krizleri ve ilişkinin bitme nedenlerine yönelik endişeler çok daha belirgin şekilde kendine yer edinmektedir. *Nights and Weekends* (2008) genç çiftin bir otel odasında fiziksel olarak yakınlaştıkları sahne ile zirve noktasına ulaşmaktadır. James, Mattie’yi cinsel olarak çok fazla arzulamaktadır ancak James hem cinsel hem de duygusal anlamda Mattie’ye eskisi gibi bağlılık duymamaktadır ve bu sekansta Mattie aralarındaki fiziksel ve duygusal kopuşu travmatik bir şekilde hissetmiştir. Artık genç çift zaten biten ilişkilerinin tekrardan ayağa kalkamayacağını bir kez daha görür ve film ikilinin havaalanında romantik vedası ile son bulur. İlgili yapım, izleyiciyi genç bir çiftin ilişkisinin anatomisini tüm çıplaklığıyla sunmasıyla net bir şekilde Mumblecore alt türünün ilkelerinden beslenmektedir.

Mumblecore Türüne Dair Biçimsel Kodlar: *Nights and Weekends* (2008) yaklaşık 80 dakikalık süresi, düşük bütçeli bir yapım olması ve minimal yapısı ile Mumblecore türünün önemli örneklerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Öncelikli olarak film boyunca oyuncular arasındaki diyalogların neredeyse tamamen doğaçlama odaklı ilerlemesi bu yapımin Mumblecore ile özdeşleştirilmesini mümkün kılan en güçlü

özelliklerinden biri olarak ifade edilebilir. Hatta diyalogların kesik, kısa ve çoğu kez eksik bırakılması da bu yapıyı Mumblecore kategorisinde sınıflandırılması mümkün hale getirmektedir. Filmde kullanılan doğal aydınlatma yöntemleri ve minimal müzik kullanımı da yine bu yapının Mumblecore alt türüyle doğrudan bağdaştırılmasını olanaklı hale getirmektedir. Bunlara ek olarak, minimal kamera hareketleri ve uzun süreli sabit çekimler *Nights and Weekends* (2008) filmi boyunca oldukça yaygındır. Bu çekim anlayışı da yine ismi geçen filmin bağımsız sinema kültüründen beslendiğini ortaya koyan yaklaşımlardan biridir.

Filmin çekildiği mekanlar da bu yapının Mumblecore kültürünün bir uzantısı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Çoğu sahnenin ev ortamında çekilmesi ve mekân kullanımının bireyin mahrem yaşamlarını olabildiğince açık şekilde ortaya koyması, bu filmin gerçeklik algısını da bir hayli arttırmaktadır. Hatta stüdyoda çekilen filmlerin estetik anlayışından tamamen uzak olan bu tercih, bu filmin Hollywood kültürüne yönelik bir karşı duruş olarak da yorumlanmasını olası kılmaktadır. Son olarak filmin anlatısı da bağımsız sinema dinamikleri ile örtüşmektedir. Olay örgüsünün kesik kesik ilerlemesi ve Mattie ve James arasındaki ilişkinin gel-gitli halleri filmdeki anlatı ile de pekişmektedir. Bu biçimsel özellikler hesaba katıldığında bu yapının birçok açıdan Mumblecore türünün genel özelliklerini taşıdığı iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Mumblecore Türüne Dair Tematik Kodlar: *Nights and Weekends* (2008), 20'li yaşlarda iki bireyin uzak mesafe ilişkisini konu edinmesiyle aslında oldukça romantik bir aşk hikayesine odaklanmaktadır. Ancak filmin bu aşk hikayesini işleme biçimi klişe aşk öykülerinin oldukça dışında gerçekleşmektedir. Mattie ve James'in birbirlerine duydukları özlem ve arzu daha filmin ilk sahnelerinden itibaren gerçekçi şekilde kadraja yansıtılmaktadır. Bu iki karakterin ilişkileri ile ilgili korkuları, bireysel arzuları ve bağımsızlık mücadeleleri de filmde en güçlü temalardan yalnızca birkaçıdır. Dahası iletişim ve yabancılaşma teması Mumblecore türünün sıklıkla altını çizdiği meselelerdendir. Bu filmde de bu iki olgu Mattie ve James çerçevesinde ele alınmaktadır. Genç sevgililerin yaşadıkları iletişimsizlik ve zaman içerisinde kopan bağlarının yarattığı yabancılaşma bu filmin tam da merkezinde yer almaktadır. Son olarak filmdeki Mattie karakteri bir kadın olarak her ne kadar film boyunca ikinci planda konumlandırılmış olsa da filmin finalinde karar verici konumda yer almaktadır. Bu yönüyle bu film kadın erkek rollerini kadın kimliğinin lehine evirmekte ve Hollywood'un dinamiklerinin dışında bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Mumblecore türünün toplumsal cinsiyet kavramına olan bakışını ortaya koyması açısından *Nights and Weekends* (2008) değerli bir örnek olarak ifade edilebilir.

Mumblecore Türüne Dair Kültürel Kodlar: *Nights and Weekends* (2008) özellikle 2000'li yıllarında başlarında Amerika'da hızla artış gösteren online dating ve sonrasında devam eden uzak mesafeli ilişkileri kendine mesele edinen bir yapıdır. Buna ek olarak Birleşik Devletler'in geniş coğrafyası nedeniyle uzak mesafe ilişkisi yaygın bir ilişki türüdür. Dolayısıyla bu yapının Amerika'daki gençlerin ilişki eğilimlerini ele alma şekli ve Mumblecore'un bu kültürün tam merkezinde yer alması bu yapının bu alt tür ile olan bağıntısını ortaya koyan kültürel kodlardan yalnızca biridir. Ayrıca filmdeki bireysellik vurgusu hem Mattie hem de James'in diyaloglarından rahatlıkla gözlemlenebilmektedir. Çift ortaklaşa bir eylem yapmaktan ziyade kendi arzularını ön plana çıkartan iki farklı özgürlüğüne düşkün kişi olarak filmde yer almaktadır. Filmde Amerikan Kültürüne özgü en güçlü vurgulardan biri de kent hayatı odaklı görsellerdir. Chicago ve New York City'e ait imajlar, kentli insanların ilişki rutinleri ve Amerikalıların yaşam pratiklerinin öne çıkartıldığı bu film Amerika'nın sıradan insanlarına ve onların rutin deneyimlerine

odaklanmaktadır. Dolayısıyla Hollywood'un star sistemine dayalı kahraman karakterleri bu yapımda yer almamaktadır. Ancak bu durum ismi geçen filmin gerçeklik noktasında elini güçlendirmekte ve Amerikan insanların yaşam öykülerine dair daha gerçekçi bir pencere açılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle de *Nights and Weekends* (2008) Amerikan Sinemasının salt Hollywood'dan ibaret olmadığını ortaya koyan, Mumblecore türünün bu kültür ile olan bağlantısını ortaya koyan bir yapım olarak sinema evreninde kendine yer edinmektedir.

SONUÇ

Sinema geçmişten günümüze çok yönlü bir şekilde gelişmiş, birçok farklı sanatın uzantılarından beslenmiş, kimi zaman ideolojik bir aygıt olarak kullanılmış kimi zaman ise muhalif anlatıların en önemli destekçisi olarak sinema evreninde kendine yer bulmuştur. Dolayısıyla sinema bir propaganda aracı olarak işlev görebildiği gibi tahakküme karşı bir sistem eleştirisinin baş aktörü olarak da işlev görebilmektedir. Bu noktada sinemayı bir kitle iletişim aracı ve eğlence aygıtı olarak görme, anlama ve yorumlama yaklaşımı Amerikan Sineması yani Hollywood'un sinema eğilimi ile bağdaştırılabilir. Hatta Hollywood'un stüdyo odaklı, kâr amaçlı sinema yaklaşımı birçok açıdan ana akım bir yaklaşım olarak ifade edilmeye uygun bir tavır olarak nitelendirilebilir. Ancak bu yaklaşımın tam zıttı konumda ancak yine Amerika'da yer alan daha alternatif sinema yaklaşımlarının varlığından da bahsetmek mümkündür. Bu noktada özellikle Amerikan Bağımsız Sineması'nın Hollywood anlatısını ters düz ettiği birçok alt tür bulunmaktadır. Bunlar içerisinde 2000'li yılların başlarında ortaya çıkan Mumblecore türü, kendine has yaklaşımları ile çağdaş sinema anlayışını bir araya getiren oldukça önemli bir жанr olarak nitelendirilebilir.

Sinema hayatın olağan akışını insana dair hemen her olgu ile anlatma kabiliyetine sahip bir sanattır. Bu yetkinlik sinemayı hem farklı bir konuma yerleştirmekte hem de bu sanatın gerçeklik ile olan ilişkisini pekiştirmektedir. Bu noktada Mumblecore gibi alternatif sinema yaklaşımları bu tavrın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle Mumblecore perspektifinde üretilen filmlerin anlaşılmasının sinema ve gerçeklik bağlantısını ortaya koymada önemli bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada Mumblecore türünün genel özellikleri film örnekleri ortaya konulmaya çalışılmış ve ilgili alt türün diğer sinema yaklaşımları ile bağdaşan ve ayrışan yanları Amerikan Sineması çerçevesinde ele alınmıştır. Bu nedenle gerek kavramsal çerçeve bölümünde gerekse film analizlerinde hem Hollywood hem de bağımsız sinema kavramları birçok kere altı çizilen kısımlar olmuştur.

Mumblecore, düşük bütçeli, doğaçlama oyunculuk çerçevesinde ilerleyen, doğal aydınlatma kullanımını merkeze alan, minimal sinema perspektifinden beslenmektedir. Buna ek olarak, kamera hareketleri, olay örgüleri, ele alınan temalar ve işlenen konular sıradan insanların problemlerine dayanmaktadır. *Bu türün kendine has estetiği, gerçeklik duygusunu artırmak adına bilinçli bir şekilde belirgin yapısal eksiklikleri benimsemektedir. Bunun sonucunda, karakterlerin yaşam mücadeleleri daha insani ve etkileyici bir biçimde aktarılmaktadır.* Bu çerçevede özellikleri Amerikalı genç bireylerin travmaları, kayboluş ve arayışları bu türde üretilen filmlerin ortak paydası olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda analiz edilen *Funny Ha Ha* (2002), *Hannah Takes the Stairs* (2007) ve *Nights and Weekends* (2008) isimli filmler ismi geçen türün tanımlanması ve daha net anlaşılması noktasında çeşitli kategoriler dâhilinde betimsel analiz yaklaşımı ile incelemeye tabi tutulmuştur. İlgili filmlerin biçimsel, tematik ve kültürel uzantıları Amerikan Kültürü ile bağdaştırılarak analiz edilmiştir. Bu noktada her üç filmde birçok

ortak noktası olduğunu ifade etmek olası görünmektedir. İlk olarak biçimsel anlamda her üç filmde düşük bütçeli yapımlardır, minimal sinema anlayışından beslenmektedir, müzik ve kamera hareketleri de bu yaklaşımın bir parçası olarak filmlerde yer almaktadır. Doğaçlama oyunculuk tüm filmlerde en belirgin Mumblecore özelliklerden biri olarak gözlemlenebilmektedir. Buna ek olarak, olay örgüsü ve anlatı biçimi senaryo olmaksızın kameraya alınmış günlük görüntüler şeklindedir.

Funny Ha Ha (2002), *Hannah Takes the Stairs* (2007) ve *Nights and Weekends* (2008) tematik açıdan ele alındığında da Mumblecore çatısı altında konumlandırılmaya uygundur. 20'li yaşlardaki genç insanların kendilerine ve topluma yabancılaşmış rutin hayatlarının aşk, ihanet, işsizlik, ölüm, kaos gibi temalar çerçevesinde ele alındığı her üç yapımla da kendi içerisinde benzeşmektedir. Bunlara ek olarak, Mumblecore türünün kadınlık ve erkeklik rollerini esnettiği ve kadının lehine ele aldığı hesaba katıldığında, burada analiz edilen her üç filmin de bu duruma uygun sunumlar ve imajlar sunduğunu ifade etmek elzem görünmektedir. Son olarak, kültürel uzantılar ve Amerikan imajlar çerçevesinde ele alınan filmler, Amerikan Kültürü'ne dair birçok farklı kavramdan beslendiği görülmüş ve Amerikalı genç insanların gündelik rutinlerinin bu çerçevede film atmosferine yansıtıldığı gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma özelinde incelemeye tabi tutulan üç film Mumblecore alt türünün genel özelliklerini farklı kategoriler dâhilinde de ortaya koymada oldukça başarılı yapımlar olarak ifade edilmeye uygundur.

Etik İlkeler

Bu çalışma Etik Kurul Onayı gerektiren çalışmalar içerisinde yer almamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çatışma Beyanı

Bu makalenin yazarı tarafından herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması belirtilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Adorno, T. W., & Horkheimer, M. (2002). *Dialectic of enlightenment*. Stanford University Press.
- Avcı, İ. B. (2022). Sinemanın tehlikeli bir sokağı olarak Neo-noir: Blood Simple ve Fargo. *İNİF E- Dergi*, 7(1), 242-259.
- Benjamin, W. (1968). *The work of art in the age of mechanical reproduction*. Schocken Books.
- Biskind, P. (1998). *Easy Riders, Raging Bulls*. Simon & Schuster.
- Booth, G. D. (1995). Traditional content and narrative structure in the Hindi commercial cinema. *Asian Folklore Studies*, 54(2), 169–190. <https://doi.org/10.2307/1178940>
- Cantek, L. (2000). Bağımsız Hollywood sineması. *Kültür ve İletişim*, 3(2), 55-73.
- Clarke, J. (2012). *Sinema akımları: Sinema dünyasını değiştiren filmler*. Kalkedon Yayıncılık.

- Crane, D. (2015). Avant-Garde art and artists. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 320-325. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-097086-8.10402-7>
- Crowdus, G. (1992). Bir yeni Amerikan sineması mı?. *Marmara İletişim Dergisi*, 1, 212-220.
- Cook, P. (2004). Auteur cinema and the film generation in 1950s France. *French Cultural Studies*, 15(3), 297–305.
- Dović, M. (2021). From svetokret to tank: Zenitism and the Slovenian interwar avant-garde (1921-1927). *Zbornik Akademije Umetnosti*, (9), 91-110. <https://doi.org/10.5937/zbaku2109091d>
- Hesmondhalgh, D. (2013). *The cultural industries*. Sage Publications.
- Hıdıroğlu, İ. (2019). *Türkiye’de sinema politikaları*. Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Holm, K. D. (2011). *Bağımsız sinema*. Kalkedon Yayıncılık.
- Johnston, N. (2014). Theorizing “bad” sound: what puts the “mumble” into Mumblecore? *The Velvet Light Trap*, 74 (1), 67 - 79. University of Texas Press.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Sosyal Hizmet E-Dergi*, 1(1), 62-80.
- Kırel, S. (2010). Sinemada tür kavramı ve popüler türleri anlamak üzerine bir yol haritası denemesi. M. İri (Dü.) içinde, *Sinema araştırmaları: kuramlar, kavramlar, yaklaşımlar* (s. 247-290). Derin Yayınları.
- Kırel, S. (2012). *Kültürel çalışmalar ve sinema*. Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Miyamoto, K. (2024). What are Mumblecore Movies. 10 Films That Define the Movement? <https://thescriptlab.com/blogs/41271-what-are-mumblecore-movies-10-films-that-define-the-movement/>
- Mohan, J. (2023). Hans Namuth’s photographs and film studies of Jackson Pollock: transforming American postwar avant-garde labor into popular consumer spectacle. *Arts*, 13(1), 5. <https://doi.org/10.3390/arts13010005>
- Nichols, B. (2001). Documentary film and the modernist avant-garde. *Critical Inquiry*, 27(4), 580-610. <https://doi.org/10.1086/449023>
- Onat, E. (2022). Bir iktidar ve özgürlük aldatmacası. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Sanat Araştırmaları*, 1(2), 1-18. <https://doi.org/10.32955/neuissar202212565>
- Önbayrak, N. (2014). Sanatta gerçeklik içerisinde İtalyan yeni gerçekliği. *Marmara İletişim Dergisi*, 13(13), 187-203.
- Öztürk, S. (2018). *Sinema felsefesine giriş: Film-yapımı felsefe*. Ütopya.
- Öztürk, A. (2019). Sinemada klasik kara filminden (film noir) yeni kara filme (neo noir) geçiş: Dönüşü olmayan yol (point blank). *The Journal Of Academic Social Science*, 7(94), 215-231.
- Öztürk, A. (2020). Sinemada Dogma 95 akımının “Budalalar” (Idiots) filmi üzerinden okunması. *Turkish Academic Research Review*, 5(1), 31-50. <https://doi.org/10.30622/tarr.691953>
- Popescu, S. O. (2013). Hyper-Real narratives: The emergence of contemporary film

- subgenres. *Journal of Literature and Art Studies*, 3(9), 568-575.
- Riccioni, I. and Halley, J. A. (2021). Performance as social resistance: pussy riot as a feminist avant-garde. *Theory, Culture & Society*, 38(7-8), 211-231. <https://doi.org/10.1177/02632764211032726>
- Schatz, T. (1988). *The genius of the system: Hollywood filmmaking in the studio era*. Pantheon Books.
- Sürücü, E. (2021). Amerikan bağımsız sineması. *Medya ve Sanat Çalışmaları Dergisi*, 1, 7-23.
- Şahin, A. (2021). Kültür endüstrisi bağlamında sinema ve Amerikan sineması. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 349-364. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.867808>
- Subotić, I. (2019). Research on the avant-garde(s): case study: zenitism and the central european contacts. *Zbornik Akademije Umetnosti*, (7), 18-31. <https://doi.org/10.5937/zbakum1907018s>
- Tosun, A. F. (2023). Amerikan sinemasında farklı yönelimler: Yeni Hollywood sineması ve Easy Rider film örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 187-210. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1165331>
- Tzioumakis, Y. (2017). *American independent cinema: Second Edition*. Edinburgh University Press.
- Yaylagül, L. (2006). *Kitle iletişim kuramları*. Dipnot Yayınları.
- Yılmaz, S. (2011). 20. yüzyıl avangard akımların gelişim sürecinde sinema. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 371-382.
- Walldén, R. (2017). Beware! construction! a semiotic methodology for approaching avant-garde cinema. *Punctum. International Journal of Semiotics*, 3(2), 111-136. <https://doi.org/10.18680/hss.2017.001>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Cinema is an art form that reflects individuals' experiences through its unique methods and possibilities, distinguishing itself from other art forms by drawing inspiration from a variety of disciplines. Many cinematic movements, distinctive cinematic codes of different countries, and the social, cultural, and economic events that shape these movements and codes contribute to cinema's dynamic nature. Within this framework, American Cinema, often regarded as one of the most significant centers of cinematic production, warrants particular attention. Beyond Hollywood's commercial approach, American Cinema is also deeply connected to independent filmmaking. This tradition, rooted in avant-garde cinema, challenges conventional American narratives with a stronger connection to reality, offering a layered and evolving system enriched by diverse explorations and perspectives. American Independent Cinema, under the broader umbrellas of movements like New Hollywood, has reshaped production approaches, diversified alternative narratives, and transformed audience expectations and viewing experiences. Among the bold and modern transformations inspired by this tradition,

Mumblecore emerges as one of the most innovative and contemporary subgenres. Defined by its distinct themes, unconventional cinematic codes, unique stylistic structures, and cultural extensions, Mumblecore productions diverge sharply from Hollywood, contributing to the cinematic landscape with an original approach.

Method

This study aims to explore and analyze the Mumblecore subgenre within the framework of independent cinema and American Independent Cinema traditions, focusing on specific films to identify the genre's core dynamics. For this purpose, three films were selected through purposive sampling: *Funny Ha Ha* (2002), *Hannah Takes the Stairs* (2007), and *Nights and Weekends*. These films were chosen based on two primary factors: their embodiment of numerous characteristics associated with the Mumblecore genre and their shared similarities that directly align with the genre. Descriptive analysis was employed to examine the features of Mumblecore in these films, organized under specific categories. A review of the literature revealed no academic articles or theses on Mumblecore written in Turkey, positioning this study as one of the pioneering academic contributions in this area.

Findings

The analysis begins by addressing concepts such as Hollywood and commercial cinema, avant-garde cinema, independent cinema, and American Independent Cinema, providing a contextual foundation for a detailed examination of the Mumblecore subgenre. This approach ensures that the film analyses align conceptually with the broader framework. Consequently, this research aims to serve as a guide for future studies on the topic. The analysis highlights the defining characteristics of Mumblecore through the selected films: *Funny Ha Ha* establishes the foundational elements of the genre with its low budget and improvisational acting, *Hannah Takes the Stairs* emphasizes the vulnerabilities of young adults in relationships, and *Nights and Weekends* portrays the complex dynamics of a couple's relationship through minimalist cinematography. These films demonstrate the transformative influence of the genre on both the film industry and independent cinematic narratives.

Conclusion and Discussion

This study underscores the genre's significant contributions to the understanding of independent cinema, providing a pioneering perspective in Turkish academia. It concludes that Mumblecore, with its minimalist storytelling, character-driven narratives, and improvisational performances, holds a distinct place in the cinematic world, meriting further exploration both academically and cinematically.